

บันทึก

เรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดคุณวุฒิสมัครรับเลือกตั้ง

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

คณะกรรมการกฤษฎีกาใครจะขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาว่า ตามที่ร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน พ.ศ. (มาตรา ๑๖) ได้กำหนดมาตรฐานความรู้เพิ่มเติมจากรัฐธรรมนูญ โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสำเร็จมัธยมปีที่ ๖ หรือมัธยมศึกษาปีที่ ๓ นั้น จะสูงไปหรือไม่ และถ้าจะลดมาตรฐานการศึกษาลงเหลือเพียงประถมศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการจะเป็นการสมควรหรือไม่ ทั้งนี้ เพราะ

(๑) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดบทเฉพาะกาลให้มีสมาชิกประเภท ๒ ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งมีกำหนดเวลา ๑๐ ปี แต่ถ้าราษฎรทั้งประเทศได้รับการศึกษาขั้นประถมศึกษาเกินกว่ากึ่งจำนวนของราษฎรทั้งหมดก็จะเลิกบทเฉพาะกาลให้ก่อน ๑๐ ปี ซึ่งเท่ากับเป็นการยืนยันว่า ถ้าราษฎรมีความรู้ขั้นประถมศึกษาอยู่ในฐานะที่จะเป็นประชาธิปไตยได้

(๒) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๕ (ตามที่เรียงมาตราใหม่)
ได้บัญญัติบทเฉพาะกาลไว้ว่า

จังหวัดไทรราชได้รับการศึกษาชั้นประถมศึกษาเกินกึ่งหนึ่งของราษฎรทั้งหมด ในจังหวัดนั้น ถ้าจังหวัดนั้นมีผู้แทนเท่าใด เช่น จังหวัดพระนครมีผู้แทน ๑๒ คน ก็เลิกสมาชิก ประเภท ๒ จำนวน ๑๒ คน ซึ่งเป็นการยืนยันว่า ถ้าราษฎรมีความรู้ชั้นประถมศึกษา คือการศึกษาภาคบังคับก็เป็นประชาธิปไตยได้

(๓) เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นประชาธิปไตยเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ ไม่มีราษฎรคนไทยผู้ใดจะทราบว่ ภายหลังจะได้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งสูงถึงชั้นมัธยมปีที่ ๖ และเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ และ พ.ศ. ๒๔๗๖ ก็ไม่ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาไว้ พ.ศ. ๒๔๗๙ กำหนดเพียงไม่ต่ำกว่าประถมศึกษา การกำหนดมาตรฐานการศึกษาชั้นมัธยมปีที่ ๖ นั้นเพิ่งจะเริ่มเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๔ นี้เอง แล้วก็คงใช้ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๙๕ และการกำหนดเช่นนี้ก็โดยอาศัยเหตุผลทางการเมือง เนื่องจากเวลานั้นประสงค์จะกีดกันผู้ไม่มีความรู้ไม่ให้สมัครรับเลือกตั้ง (ร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนฯ ที่แล้วๆ มาไม่ได้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา รัฐบาลมักจะส่งไปที่สภาโดยตรง หรือมิฉะนั้นก็ส่งไปที่พรรคเสรีมนังคศิลา)

(๔) เมื่อจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยุบสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเลือกตั้งมาสมัย
รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ก็ดี เมื่อจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ปฏิวัติยุบเลิกสภาผู้แทน โดย
อ้างว่าสมาชิกสภาผู้แทนผิดใจรัฐบาลนั้น เป็นสมาชิกที่เลือกตั้งจากผู้ที่สำเร็จชั้นมัธยมปีที่ ๖ ขึ้นไป

ทั้งนั้น ซึ่งแสดงว่าเพียงแต่มีการศึกษาชั้นสามัญศึกษาไม่เปลี่ยนแปลงความรู้สึกในศีลธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนได้

(๕) การที่พ่อค้า นายเหมือง เกษตรกร กรรมกร ช่างไม้ และนายช่างต่าง ๆ ไม่ได้ศึกษาถึงชั้นมัธยมปีที่ ๖ นั้น หาใช่ความผิดของเขาไม่ เมื่อปีพ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งเป็นปีที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองการศึกษาชั้นมัธยมปีที่ ๖ ในต่างจังหวัดมีน้อยเต็มที แม้ในขณะปัจจุบันนี้ก็ยังมีอำเภอถึง ๑๙๖ อำเภอซึ่งยังไม่มีโรงเรียนรัฐบาลซึ่งสอนชั้นมัธยมปีที่ ๖ หรือมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จริงอยู่บางท่านอาจจะอ้างว่าอาจจะไปเรียนที่อำเภอที่มีโรงเรียนที่สอนมัธยมปีที่ ๖ ได้ แต่ขอให้คิดว่าราษฎรไม่ใช่จะมีพอที่จะส่งลูกไปเรียนต่างอำเภอได้เสมอไป การที่ราษฎรไม่มีการศึกษาถึงมัธยมปีที่ ๖ จึงไม่ใช่เป็นการผิดของราษฎรเลย ฉะนั้น จึงไม่ควรที่จะตัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของเขา ถ้ากำหนดเพียงแค่ประถมศึกษา ก็มีทางกล่าวได้ว่าเป็นความผิดของเจ้าตัวเองที่ไม่ปฏิบัติตามการศึกษาภาคบังคับ จะมาเรียกร้องสิทธิสมัครรับเลือกตั้งอย่างไรได้

(๖) ถ้ากำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสำเร็จชั้นมัธยมศึกษาจะเห็นได้ว่า ผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งนั้นจะมีจำนวนน้อยมาก และผู้ที่ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเขาต้องปฏิบัติหน้าที่ของพลเมืองเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งทุกอย่าง เช่นเสียภาษีในอัตราเท่าเทียมกัน รับราชการทหารเท่าเทียมกัน ฯลฯ

(๗) ผลของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนฝรั่งเศส ปรากฏว่าได้มีบุคคลทุกอาชีพไปเป็นสมาชิกสภาผู้แทน แต่ประเทศไทยนั้นสมาชิกมักจะเป็นทนายความ ครู ข้าราชการ บานาญเท่านั้น นาน ๆ ทีหนึ่งจึงจะมีนายแพทย์เป็นสมาชิกสภาผู้แทน ทั้งนี้ เนื่องจากกำหนดมาตรฐานการศึกษาไว้สูงนั่นเอง

(๘) เท่าที่ค้น พบ ไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนประเทศใดที่กำหนดมาตรฐานการศึกษาของผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้ ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักกฎหมายทั่วไปว่าด้วยการเลือกตั้งที่ว่า ผู้ใดมีสิทธิเลือกตั้ง ผู้นั้นควรมีสหสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง คือ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนนั้นเป็นการที่ราษฎรเลือกตั้งกันเองให้เป็นผู้แทนของเขา โดยมากมักจะกำหนดลักษณะต้องห้ามสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้บ้างเท่านั้น

(๙) การแบ่งแยก (Discrimination) ราษฎรของประเทศเองให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาย่อมไม่สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ขององค์การสหประชาชาติ ข้อ ๒ ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิและอิสรภาพบรรดาที่พรรณนาไว้ในปฏิญญานี้ โดยปราศจากการแบ่งแยกไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ” และสิทธิเลือกตั้งนั้นปฏิญญาสากลฯ ข้อ ๒๑ (๑) ได้กำหนดไว้ว่า “ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในรัฐบาลของประเทศตน”

(๑๐) ในที่สุด คณะกรรมการกฤษฎีกาขอเสนอว่า มิใช่กำหนดมาตรฐานการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษาแล้ว ราษฎรจะเลือกตั้งแต่บุคคลที่มีความรู้ชั้นประถมศึกษาเสมอไป โดยปกติบุคคลที่มีความรู้ชั้นประถมศึกษานั้นต้องดีเด่นในเรื่องอื่น เช่น เป็นที่นับหน้าถือตาในท้องที่เพราะประกอบคุณงามความดี หรือเด่นในระหว่างผู้ที่ประกอบอาชีพด้วยกัน เขาจึงจะได้รับเลือกตั้ง แต่การกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพียงประถมศึกษาได้ทำให้ราษฎรมีโอกาสสมัครรับเลือกตั้งได้กว้างขวางและทำให้ราษฎรมีสหสิทธิเลือกตั้งได้กว้างขวางยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลัก

ประชาธิปไตย”

(ลงชื่อ) หยุต แสงอุทัย

(นายหยุต แสงอุทัย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

๓๐ ก.ย. ๒๕๑๑